

De tijd van de Grieken en Romeinen (oudheid)

(Tijdvak 2, van 3000 v.C. tot 500 n.C.)

2.1 Wetenschap en politiek in de Griekse stadstaat

Leerdoelen:

- **Hoe kwamen de eerste Griekse beschavingen tot ontwikkeling?**

Doordat de Grieken op het vasteland begonnen met koloniseren.

- **Hoe kwam de klassieke cultuur van de Griekse stadstaten tot ontwikkeling?**

Door alle oude verhalen. En de geschiedenis die alle Grieken deelden. En omdat ze allemaal dezelfde taal spraken.

- **Hoe dachten de Grieken over burgerschap en politiek?**

In het begin waren de stadstaten monarchieën, deze werden bestuurd door erfelijke koningen. Sommige stadstaten hadden een aristocratie, deze werden bestuurd door edelen. De rijkdom van de aristocratie was gebaseerd op grondgebied. Ook waren er oligarchieën, deze werden bestuurd door adellijke families. Er waren ook tirannen, deze waren niet altijd slecht.

Later in Athene ontstond de directe democratie waarbij de burgers mocht beslissen. Met burgers bedoelde de Grieken alle autochtone vrije mannen.

- **Hoe ontstond het Griekse wetenschappelijk denken?**

Eerst werd alles gebaseerd op goden en mythes, maar toen er filosofen kwamen ontstond het rationeel denken. Ze probeerden alles met hun verstand te beredeneren, ze waren niet de uitvinders van de wetenschap die was er al.

Kenmerkende Aspecten:

- **Ontwikkeling van wetenschappelijk denken en het denken over burgerschap en politiek in de Griekse stadstaten.**
- **De vormtaal van de Griekse-Romeinse cultuur.**

2.2 Cultuur in het Romeinse rijk

Leerdoelen:

- **Hoe ontstond het romeinse wereldrijk?**

In 753 v.C. stichtte Romulus Rome, daarna zou hij zijn opgevolgt door een reeks koningen. Vermoedelijk werd Rome in de 4^e eeuw v.C. een republiek.

Ze werden een wereldrijk, omdat ze volkeren die ze veroverde niet allemaal tot slaaf maakte of vermoorde. Maar ze gaven veel de kans om het Romeinse leger in te gaan of om een burger te worden, ook gaven ze iedereen de kans op een eerlijk proces. Ook gingen ze samenwerken met verslagen vijanden.

- **Hoe ontwikkelde het keizerrijk zich?**

Na vele burgeroorlogen noemde Julius Caesar zich toot dictator. Later werd hij vermoord en werd zijn achterneef Keizer. Keizers moesten als goden worden vereerd. Na de instelling van het keizerrijk waren er twee eeuwen rust: de pax Romana. Keizers benoemde gouverneurs die trouw moesten afzweren en leiding gaven aan inheemse elites, die steden bestuurden.

- **Hoe ontstond de Grieks-Romeinse cultuur?**

De romeinen namen de Griekse cultuur die was verspreid in Egypte en West-Azië over en voegde er dingetjes aan toe. Ook namen ze de Griekse goden over.

- **Hoe werd de Grieks-Romeinse cultuur verspreid?**

Overall waar de Romeinen heerste werden er wegen bruggen en gebouwen gebouwd. Het leger speelde een belangrijke rol bij de Romanisering, mannen uit het hele land gingen in dienst. Ook inheemse mensen bevorderde Romanisering, ze namen de cultuur, taal en klederdracht over.

Kenmerkende Aspecten:

- **De groei van het Romeinse imperium waardoor de Grieks-Romeinse cultuur zich in Europa verspreidde.**

Overall waar de Romeinen heerste werden er wegen bruggen en gebouwen gebouwd. Ook het verlenen van burgerrechten aan inheemse mensen bevorderde Romanisering, ze namen de cultuur, taal en klederdracht over.

- **De klassieke vormtaal van de Grieks-Romeinse cultuur.**

De romeinen namen de Griekse cultuur die was verspreid in Egypte en West-Azië over en voegde er dingetjes aan toe. Ook namen ze de Griekse goden over. Beelden zijn een goed voorbeeld van de Grieks-Romeinse cultuur.

2.3 Jodendom en christendom

Leerdoelen:

- **Hoe ontwikkelde het Jodendom zich?**

Eerst woonde veel Joden in Judea, in Jeruzalem. Maar toen de stad achtereenvolgend werd onderworpen door Perzen, Grieken en Romeinen vluchtte ze en verspreidde naar andere delen in het Perzische rijk, de Griekse rijken en het Romeinse rijk. Dit wordt de diaspora genoemd. Na nog een opstand werd Jeruzalem een Romeinse stad waar Joden jarenlang niet mochten komen. Hierdoor kwamen groepen Joden in het Romeinse rijk terecht. Sommige Joden gingen prediken.

- **Hoe ontstond het christendom?**

Doordat sommige Joden vonden dat Jezus de Messias was en hij het koninkrijk van god ging stichtten.

- **Hoe werd het christendom de Romeinse staatsgodsdienst?**

In 313 gaf keizer Constantijn de christenen godsdienstvrijheid, later bekeerde hij zelf ook. Later in 392 maakte keizer Theodosius van het christendom de staatsgodsdienst.

Kenmerkende Aspecten:

- **De ontwikkeling van het Jodendom en het christendom als de eerste monotheïstische godsdiensten.**

Waarschijnlijk was het Jodendom eerst ook een polytheïstische godsdienst, maar later gingen ze één god als de hoogste zien en de andere ontkennen.

Eerst woonde veel Joden in Judea, in Jeruzalem. Maar toen de stad achtereenvolgend werd onderworpen door Perzen, Grieken en Romeinen vluchtte ze en verspreidde naar andere delen in het Perzische rijk, de Griekse rijken en het Romeinse rijk. Dit wordt de diaspora genoemd. Na nog een opstand werd Jeruzalem een Romeinse stad waar Joden jarenlang niet mochten komen. Hierdoor kwamen groepen Joden in het Romeinse rijk terecht. Sommige Joden gingen prediken.

Het christendom ontstond uit het Jodendom. Omdat Jezus na zijn kruisiging uit zijn dood opstond. Hierdoor vonden sommige Joden dat Jezus de Messias was en hij het koninkrijk van god ging stichtten. Ze stichtte een eigen godsdienst: het christendom.

2.4 Romeinen en Germanen

Leerdoelen:

- **Welke kenmerken had de Germaanse cultuur?**

Germanen was de naam die Romeinen gaven aan de volkeren ten oosten van de Rijn. Er waren meerdere Germaanse volkeren zoals Teutonen, Alemannen en Goten. Ze leefde in dunbevolkte gebieden in landbouwsamenlevingen. Krijgsheren en hun families vormden elites, die voortdurend tegen elkaar streden.

- **Welke contacten hadden de Romeinen en Germanen?**

Na de Slag bij Teutoburgerwoud die de Romeinen verloren trokken de Romeinen zich terug uit het Germaanse gebied. De Rijn was de grens tussen het Romeinse rijk en het Germaanse rijk: De Limes. Bij de Rijn grens was het contact tussen de Romeinen en de Germaanse volkeren meestal vreedzaam. Ze sloten samenwerkingsverbanden en de Romeinen namen Germanen op in hun leger, er ontstond een Germaans-Romeinse mengcultuur. Ze dreven handel en namen aspecten uit elkaars cultuur over, zoals de Latijnse taal.

- **Wat gebeurde met het Romeinse erfgoed?**

Kenmerkende Aspecten:

- **De confrontatie tussen de Grieks-Romeinse en de Germaanse cultuur.**